

Природна монополія є тільки на перших трьох етапах, на четвертому – проходять трансформаційні процеси. На перших двох етапах регулювання сприяє розвитку галузі, на третьому та четвертому етапах – державне регулювання часто намагається захистити підприємство-монополіста від можливої конкуренції, тому його вплив має бути обмеженим. У цьому випадку і виникає потреба в дерегулюванні. Модернізаційний процес відбувається постійно і на всіх етапах, змінюючи масштаби та темпи оновлення.

У. Шепард виділяє наступні критерії, яким має відповідати галузь, як об'єкт регулювання: 1. Наявність значної зростаючої віддачі від масштабу, що, властиво, і створює природну монополію. 2. Істотні відмінності в еластичності попиту різних груп споживачів, причому попит однієї або декількох груп повинен бути низькоеластичним. 3. Регулярні зміни обсягів виробництва, що приводить до коливань витрат на виробництво в часі. 4. Фізичний зв'язок постачальників зі споживачами, які не можуть швидко і відносно дешево змінити постачальника. Постачальники можуть контролювати використання своїх товарів (послуг) споживачами і здатні запобігти перепродажу цих товарів (послуг).

На наш погляд, ці «класичні критерії» монополізму в ЖКГ відходять на другий план. На перший план виходять інші чотири критерії: пробуксовки реформ, нерозвинутості ринку послуг, відсутність інноваційних стратегій, обмаль інвестицій. Якщо деякі з цих критеріїв не діють, то регулювання може бути ослаблене або зняте. З іншого боку, навіть виконання перших чотирьох умов одночасно не повинне приводити до автоматичного введення регулюючих процедур - потрібне уважне вивчення кожного конкретного випадку регулювання.

ОБГРУНТУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ

О. В. ДИМЧЕНКО, д-р екон. наук, професор
В. І. ТОРКАТЮК, д-р техн. наук, професор
Л. М. ШУТЕНКО, д-р техн. наук, професор
Г. В. СТАДНИК, канд. екон. наук, професор
*Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова
61002 Україна, м. Харків, вул. Революції, 12
mire2005@ukr.net*

Структурна перебудова господарства України привела до корінних змін у житлово-комунальному господарстві країни, перетворивши його в інвестиційно-житлово-комунальний комплекс. За останні роки відбулося посилення впливу основних економічних факторів зовнішнього середовища на діяльність житлово-комунальних структур. Особливої актуальності набувають

теоретичні положення формування підходів до управління розвитком житлово-комунальних комплексів, характеризуючи комплексний взаємозв'язок економічних категорій – «розвиток» та «система управління». Це свідчить про важливу роль системного підходу як способу реалізації системного дослідження в обґрунтуванні методологічних положень концепції управління розвитком житлово-комунального комплексу.

В основі обґрунтування концептуального підходу до управління розвитком житлово-комунального комплексу нами розглядається комплексний взаємозв'язок таких економічних категорій, як «взаємодія», «закономірності», «зміни» і «розвиток» з позиції розкриття системної характеристики:

- процесу взаємодії житлово-комунального комплексу з зовнішнім середовищем, що визначає умови адаптації, стійкого функціонування, росту і розвитку як системи, що розглядається не стільки з позиції соціально-економічної системи, а переважно як концептуальної моделі еколого-соціо-економічної системи;

- процесу взаємодії житлово-комунального комплексу з зовнішнім середовищем, що відображає вияв дії закону функціонування, в тому числі його зростання і розвитку (якщо процеси функціонування, росту і розвитку відображають зміни його станів як еколого-соціо-економічної системи, то закони функціонування – це правила, за якими виробляються такі зміни; знаючи початковий стан і закон функціонування керованої системи, можна передбачити майбутні її зміни);

- взаємодії процесів життєдіяльності; росту і розвитку житлово-комунального комплексу в їх взаємозв'язку, яким властиво властивість цілісності (зміни, що виникають на стадії будь-якого процесу, позначаються на інших процесах, що обумовлює затребуваність системного підходу до управління його економічним зростанням і розвитком).

Ключовими умовами для розкриття методологічних положень формування концептуального підходу до управління розвитком житлово-комунального комплексу є взаємозв'язки економічних категорій «взаємодії із зовнішнім середовищем» і «система управління розвитком», що дозволяють виявити і уточнити комплекс управлінських процесів і явищ, а також зв'язків між ним та зовнішнім середовищем. Процеси життєдіяльності, росту і розвитку житлово-комунального комплексу направляються в ринковому середовищі переважно законами попиту та пропозиції, законами ринкової конкуренції, державним втручанням в економіку, ефективністю менеджменту житлово-комунального комплексу. Для забезпечення сталого його функціонування, росту і розвитку в умовах мінливого зовнішнього середовища воно повинно змінити певний потенціал адаптації розвитку значущих чинників, бути чутливим до реалізації системного підходу до управління процесом своєї життєдіяльності як універсальної методології аналізу, яка застосовувана:

- для обґрунтування системних ознак його розвитку;
- для виявлення ступеня впливу економічних законів на процеси його життєдіяльності, росту і розвитку.

Все це свідчить про важливу роль системного підходу як способу реалізації системного дослідження в обґрунтуванні методологічних положень концепції управління розвитком житлово-комунального комплексу. Особливості характеристики прояву ключових системних ознак в управлінні процесами росту і розвитку окремих структур і житлово-комунального комплексу в цілому, обумовлених змінами зовнішнього і внутрішнього середовища, визначаються в нашому розумінні:

- системним характером прояву комплексного взаємозв'язку процесів життєдіяльності, економічного зростання та розвитку житлово-комунального комплексу, що залежать від зміни зовнішнього середовища і закономірності його функціонування, визначальною зміною внутрішнього середовища житлово-комунального комплексу;

- системним характером взаємозв'язку управління його економічним і соціальним розвитком, що реалізовується при розробці та реалізації стратегічного управління його розвитком;

- взаємозв'язком процесу управління економічним зростанням і розвитком житлово-комунального комплексу з управлінням процесом виявлення, нарощування і використання потенціалу економічного його зростання та розвитку;

- системним характером взаємозв'язку, взаємодії та взаємозалежності управління економічним зростанням і розвитком житлово-комунального комплексу в комплексному взаємозв'язку з екологічними процесами, що дозволяє переорієнтувати управління його розвитком в напрямку переходу від традиційного підходу до житлово-комунального комплексу як соціально-економічної системи, до реалізації концептуального підходу до його розвитку як еколого-соціо-економічної системи;

- сукупністю взаємозв'язку процесів нарощування потенціалу економічного і соціального розвитку житлово-комунального комплексу з розробкою і реалізацією цільової стратегічної програми його розвитку;

- виділенням системи управління економічним ростом і розвитком житлово-комунального комплексу в якості підсистеми загального його менеджменту, що дозволяє провести структурування виділеної підсистеми, виявити механізм її функціонування і впливати на неї у потрібному напрямі;

- системним характером здійснення спільної оптимізації процесів управління розвитком житлово-комунального комплексу і процесів управління ним в цілому;

- взаємозв'язком управління розвитком житлово-комунального комплексу із застосуванням сучасних методів управління, зокрема програмно-цільового методу до планування і управління процесами його економічного зростання і розвитку, а також давати оцінку необхідних ресурсів для здійснення поставлених цілей;

- взаємозв'язком процесів економічного зростання і розвитку житлово-комунального комплексу з реалізацією його інвестиційно-інноваційного потенціалу з розвитку своєї виробничої бази;

- взаємозв'язком стратегічного управління розвитком житлово-комунального комплексу з тенденцією розвитку ринків надання комунальних послуг (ринку робочої сили, ринку інвестицій, ринку допоміжних структур, ринку нерухомості, фінансового ринку та ін.) і розвитком житлово-комунального комплексу (проектно-вишукувальних організацій, підрядних організацій, підприємств з виробництва виробів і конструкцій для покращення процесу надання комунальних послуг);

- взаємозв'язком можливості в нарощуванні потенціалу економічного зростання та розвитку житлово-комунального комплексу з рівнем інвестиційної активності в регіоні, рівнем соціально-економічного розвитку регіону і країни в цілому, циклами ділової активності на ринку надання комунальних послуг населенню.

Таким чином, слідування даного концептуального підходу дозволяє цілеспрямовано формувати систему управління розвитком житлово-комунального комплексу і його структурних підрозділів.

МЕТОДИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНО- ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

О. Б. КАЙДАННИК, аспірант
О. В. ДИМЧЕНКО, д-р екон. наук, професор
*Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова
61002 Україна, м. Харків, вул. Революції, 12
matu300089@mail.ru*

Досвід передових країн світу свідчить про широке залучення приватного сектору до модернізації інфраструктурних об'єктів, зокрема комунальних підприємств, на засадах державно-приватного партнерства. При цьому важливе значення має оцінка інвестиційної привабливості комунальних підприємств.

Інвестиційна привабливість комунального підприємства є інтегральним показником, рівень якого формується залежно від оцінки майнового стану підприємства та динаміки його змін, результатів аналізу фінансового стану підприємства, ділової активності, фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, ефективної діяльності підприємства.

Підходи до оцінки інвестиційної привабливості, які використовуються в Україні, переважно базуються на застосуванні методу експертних оцінок. Проведення експертних оцінок інвестиційної привабливості спрямоване на виявлення існуючих закономірностей, врахування яких може бути використане для розробки рекомендацій в області змін інвестиційного клімату в країні. Ця методика на сьогоднішній день досить активно застосовується українськими експертами при складанні рейтингів інвестиційної привабливості вітчизняних компаній. Однак вона, на наш погляд, може застосовуватися для складання